

Bazı İsviçre mamul mallarının, muayyen bazı Türk mallarıyla mübadelesini tanzim maksadiyle Türkiye ile İsviçre arasında 9 Birincikânun 1942 tarihinde akit ve imza edilen protokolün tasdiki hakkında kanun

(*Resmî Gazete ile neşir ve ilân: 17 . VII . 1944 - Sayı: 5758*)

No.
4610

Kabul tarihi
10 VII. 1944

BİRİNCİ MADDE — Bazı İsviçre mamul mallarının, muayyen bazı Türk mallarıyla mübadelesini tanzim maksadiyle Türkiye ile İsviçre arasında Ankara'da 9 Birincikânun 1942 tarihinde akit ve imza edilen protokol ve merbutu mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

12 Temmuz 1944

PROTKOL

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Konfederasyonu Hükümeti, ilişik listelerde zikredilen emtianın mübadelesini kolaylaştırmak arzusu ile aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

İsviçre Hükümeti, I numaralı listede sayılan İsviçre emtiası için lüzumlu ihraç permelerini verecektir.

Türkiye Hükümeti, II numaralı listede sayılan Türk emtiası için lüzumlu ihraç permelerini kabul edilmiş kontenjanlar çerçevesi dâhilinde kendi canibinden verecektir.

Madde — 2

Türkiye Hükümeti, II numaralı listede zikredilen Türk mahsullerinin ihracatının, Türk emtiasının bazı kontenjanlarının diğerlerinin zararına olarak çok fazla yüklü olmamasını temin edecek bir ahenkle yapılmasına itina ve nezaret edecektir.

Madde — 3

İsviçre'ye ihraç edilen Türk mahsullerinin kıymeti ile Türkiye'ye ithal edilen İsviçre emtiasının kıymeti arasında veya aksine olarak Türkiye'ye ihraç edilen İsviçre mahsullerinin kıymeti ile İsviçre'ye ithal edilen Türk emtiasının kıymeti arasında 5 000 000 İsviçre franklık bir aktivite müşahede olunduğu takdirde aktif memleket aktivite tecavüzünü önlemek üzere gerekli bütün tedbirleri müstakillen almak ihtiyarına malik olacaktır.

Pasif memleket te kendi canibinden ihracatını tezyit etmek için faydalı bütün tedbirleri alacaktır.

Madde — 4

Şurası mukarrerdir ki, işbu protokola merbut 2 numaralı listede sayılan Türk emtiası, mezkûr listede derpiş olunan kontenjanların hariçde, Türkiye ile İsviçre arasında 28 Mart 1942 tarihinde imzalanan Ticari mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik Anlaşma hükümlerine tevfikan dahi İsviçre'ye ihraç edilebilecektir.

Madde — 5

İşbu protokolun meriyete konulmasından sonra bir veya diğer taraftan gönderilen emtiaya, Türkiye ile İsviçre arasında 28 Mart 1942 tarihinde imzalanan Ticari mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik Anlaşmaya merbut nümuneye uygun olan ve her iki memleketin salâhiyetli makamları tarafından verilen bir menşe şahadetnamesi terfîk edilecektir.

Mukabili 50 Türk lirasını veya başka bir para ile muadilini geçmeyen irsalât için menşe şahadetnamesi mecburi değildir.

Madde — 6

İşbu protokol mucibince yapılan Ticari mübadelelere müteallik tediyele, aşağıdaki hükümlere göre kliring yolu ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve İsviçre Millî Bankası vasıtasıyla yapılacaktır.

Madde — 7

İşbu protokol mucibince İsviçreye ithal edilen Türk emtiasının ihracatçı memleket hududu franko kıymeti İsviçre Millî Bankasına yatırılacaktır. İsviçre Millî Bankası tahsil edilen mebalîği Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası namına «hususî furnitürler» ismi altında açacağı faiz getirmeyen ve İsviçre frangı olarak tutulacak olan bir hesabın matlubuna kaydedecektir.

Madde — 8

İşbu Protokol mucibince Türkiye'ye ithal edilen İsviçre emtiasının ihracatçı memleket hududu franko kıymeti Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına Türk lirası olarak yatırılacaktır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tahsil edilen mebalîğin İsviçre frangı olarak kıymetini İsviçre Millî Bankası namına «Hususî furnitürler» ismi altında açacağı faiz getirmeyen ve İsviçre frangı olarak tutulacak olan bir hesabın matlubuna kayıt edecektir.

Madde — 9

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve İsviçre Millî Bankasına yapılacak tevdiat Türk ve İsviçreli borçlular hakkında ibra hükmünü haiz olacaktır.

Madde — 10

İsviçre franklarının Türk lirasına ve Türk liralalarının İsviçre franklarına tahvili, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının malûm en son alış ve satış rayiçlerine göre iera edilecektir.

Faturalar İsviçre frangı ile veya Türk lirası ile tanzim edilmemiş olduğu takdirde tutarları, Zürih'de kote edilen malûm en son rayiçlere göre İsviçre frangına tahvil edilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası alış ve satış rayiçlerindeki bütün değişikliklerden İsviçre Millî Bankasına telgrafla malûmattar edecektir.

Madde — 11

İşbu protokolla derpiş olunan muamelelere müteallik ihracatçı memleket hudutlarından itibaren

nakil masrafları, montaj masrafları, komisyonlar, ilâh gibi müteferri masraflar 28 mart 1942 anlaşmasının 9 ncu maddesi hükümlerine tevfikân tesviye edilecektir.

Madde — 12

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile İsviçre Millî Bankası, 7 ve 8 nei maddelerde istihdaf olunan «Hususi furnitürler» hesabı matlubuna kaydedilmek üzere kendilerine yapılacak tevdiattan birbirlerini karşılıklı olarak günü gününe haberdar edeceklerdir. İsviçre frangı olarak muharrer her tahsil ihbarnamesi, hak sahibine ait meblâğın tediye edilmesi için muktazi bütün meşruhatı ihtiva edecektir.

İşbu tahsil ihbarnameleri tediye emirleri makamına kaim olacaktır.

İhracatçılara yapılacak tediyeler tevdiatın tarih sırasına göre ve «Hususi furnitürler» hesabının mevcudu haddi dâhilinde icra edilecektir.

Madde — 13.

İşbu protokol mucibince Türkiye'ye veya İsviçre'ye müteakabilen ithal edilecek İsviçre veya Türkiye menşeli emtianın mubayaası için avans olarak yapılacak tevdiat, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile İsviçre Takas Ofisinin muvafakati şartıyla, mezkûr protokol hükümlerine tevfikân yapılacaktır.

Madde — 14

İki Hükümetin her biri, kendi memleketinin ithalâtçı ve ihracatçılarını işbu protokol hükümlerine uygun bir şekilde harekete icbar için kendisinetâallük eden gerekli tedbirleri alacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile İsviçre Takas Ofisi işbu protokolün muntazaman işlenmesi için muktazi teknik usuller hakkında anlaşacaklardır.

Madde — 15

İşbu protokol hükümleri mucibince 30 Haziran 1943 tarihine kadar münakit ve 1 ve 2 numaralı listelerde mezkûr İsviçre ve Türk emtiasına müteallik satış ve alış mukaveleleri mezkûr protokola tevfikân tasfiye olunacaktır.

Şayet, bu tarihten sonra, iki memleketin birisinin aktedilen alış mukavelelerinin kıymeti diğer memlekette aktedilen alış mukavelelerinin kıymetini teavüz edecek olursa bu ikinci memleketi ithalâtçıları, müteakabil mubayaatın muvazenesi temin edilinceye kadar, işbu protokol hükümleri mucibince mubayaat yapmağa devam edeceklerdir.

Madde — 16

İsviçre Konfederasyonu ile Liechtenstein Prensliği arasında 29 Mart 1923 tarihinde münakit Gümüşük Birliği Muahedesi mucibince işbu protokol Liechtenstein Prensliği ülkesinde tatbik olunacaktır.

Madde — 17

Türkiye ile İsviçre arasında 28 Mart 1942 de imza'anan Ticari Mübadelelerin ve Tediyelelerin tanzimine müteallik Anlaşma hükümleri işbu protokolda derpiş edilen muameleleri tatbik olunmaz.

Madde — 18

İşbu protokol iki Hükümetin tasvibine iktiran kaydiyle 1 Sonkânun 1943 de meriyete girecektir. Ankara'da 9 Birincikânun 1942 tarihinde, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ebrard

Dr. B. Sanus

Dr. B. Sanus

Ebrard

[1] NUMARALI LİSTE

Türkiye'ye ithal edilecek İsviçre emtiası

1. Devlet Demiryolları ve Lima Jarı İşletme Umum Müdürlüğü

1.	2 adet üniversal freze tezgâhı JRC tam teferruatıyla beraber	A. G. T. Maschinenbau A. G.
2.	1 adet üniversal teerübe makinesi No. 30 SZBDA 56, 35 tonluk	Alfred J. Amsler ve Co. Schaffhausen
3.	1 adet sertlik muayene cihazı Dih 194	Keza
4.	1 adet sertlik muayene makinesi, 5 tonluk tip 5 KP 184	Keza
5.	2 adet revolver torna tezgâhı RVD 38	Ateliers de Construction Rüti, Rüti
6.	2 adet revolver torna tezgâhı RVD 51 tam teferruatıyla beraber	Keza
7.	16 adet küçük yangın tulumbası, tip 40, 4 zamanlı 36 b. k. lik tam teferruatıyla beraber	Gebrüder Diebold, Fabrique de Machines, Baden
8.	5 adet seyyar moto - pomp saatte 25 M3/H	Keza
9.	4 adet saatte 75 M3/H seyyar moto - pomp	Keza
10.	3 adet 150 M3/H lık seyyar moto - pomp	Keza
11.	1 adet seri Menziken tornası, SN 5009	Maschinenfabrik A. Menziken Menziken
12.	11 adet seri Menziken tornası S. 185	Keza
13.	3 adet rotatif kompresör iki kademeli, RC II B Nr 12, tam teferruatı ile beraber	S. A. des Ateliers de construction Burekhardt, Basel.
14.	3 adet lokomotif tenviratı için turbo - grupu	S. A. Brown, Boveri et Cie. Baden
15.	4 adet trifaze cereyan için Diesel tenvir grupu 400 B. K. tam teferruatıyla beraber	Société Suisse pour la Construction de locomotives et C. Machines, Winterthur
16.	110 adet seyyar kompresör Ku 20 Saurer-Diesel motörlü, tam teferruatıyla beraber	Keza
17.	3 adet tenvir grupu, tip Sulzer ZG 80 B. K. lik iki zamanlı diesel motoruna akuple 3 Safhalı BBC.	Sulzer Frères S. A. Winterthur ve S. Brown, Boveri et Cie Baden
18.	2 adet gemi diesel motoru, tazyiksız iki zamanlı, tip RKWN 25, 270 BVK, 400 dakikada 400 devir, tam teferruatı ile beraber	Sulzer Frères S. A. Winterthur
19.	6 adet seri planva tezgâhı «Schaefer» SH 650 tam teferruatı ile beraber	Verkaufsgesellschaft für Sch. weizer Werkzeugmaschinen.. Zürich
20.	2 adet seri planva tezgâhı «Schaefer»SH 400 tam teferruatı ile beraber	Keza
21.	2 adet hassas torna tezgâhı SIM, tip DIDRE tam teferruatı ile beraber	Keza
22.	1 adet supap yatağı alıştırmak makinesi, SIM tip VESS ve 1 adet iç kalibresi Micro-Maag tip P2.	Keza

II - Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü

23.	2 adet gemi Diesel mototo 270 B. K.	Sulzer Frères S. A. Winterthur

III . Şeker fabrikaları Umum Müdürlüğü

24. 1 aded 1000 Kw. lık türbo - Jeneratör S. A. Brown, Boveri et Cie Baden

IV - Etibank

25. 5 aded yüksek tezyikli santrifüj tul A. Müller et Cie. Fabrique de Machines et fonderie de fer, Brugg
 26. 2 aded vantilâtör S. A. Brown, Boveri et Cie. Baden
 27. Kapalı motorlar Keza
 28. Kozlu için 1 aded tñbajeneratör Keza
 29. Kozlu için 1 aded kazan tertibatı Sulzer Frères S. A. Winterthur
 30. Diesel motorları için yedek parçalar Sulzer Frères S. A. Winterthur

V - Türk Hava Krumu

31. Sertlik ölçme âleti Alferd J. Amsler et Cie Schaffhausen
 32. Üniversal tecrübe makinesi Keza
 33. » » » Keza
 34. Ahşap tecrübe makinesi Keza
 35. 1 aded aerodinamik tünel Engler et Cie. Zürich

*VI - Maarif Vekâleti**Yıldız Teknik Okulu*

36. 1 aded madeni teller ve saçları tecrübe takımını, tam teferrüatı ile beraber Alferd J. Amsler et Cie Schaffhausen
 37. 1 aded ufki cer makinesi Amsler 100 Kg. lık bağlama tertibat ve teferrüatı ile beraber Keza
 38. 3 aded makap tezgâhı tip 2 TF1 Machines de Haute Précision Christen et Co. S. A. Berne
 39. 3 aded makap tezkâhı tip TF 4 Keza
 40. 3 aded makap tezgâhı tip 6 TF1/PG Keza
 41. 3 aded büyük verimli makap tip 6 TF1 Keza
 42. 5 aded büyük verimli makap tip 7 SF1/PG Keza
 43. 3 aded büyük verimli makap tip 8 SF1/PG Keza
 44. 3 aded büyük verimli makap tip 8 SF/2PG Keza
 45. 5 aded dakik torna tezgâhı, tip DAN 500 Keza
 46. 10 aded dakik torna tezgâhı, tip UNIC 750 CM resp 1000K/GM Keza
 47. 5 aded üniversal freze tezgâhı tip EBEL Machines de Haute Précision Christen et Co. S. A. Berne
 48. 1 aded buhar türbini âzamî takatı 85 kw. teferrüatıyla beraber S. A. Ateliers de Construction mécanique Escher Wyss, Zürich
 ve
 1 aded borulu buhar kazanı

VII - Nafia Vekâleti Elektrik İşleri Etüt İdaresi Umum Müdürlüğü

49. Çağlayık Hidrolik santrali, aşağıdaki şeyleri muhtevi olarak:
Türbin 10 600 beygirlik 4 aded « Francis »

S. A. Brow, Boveri et Cie.
Baden, S. A. des Ateliers de Construction mécanique Escher Wyss, Zürich les Ateliers de charmilles S. A. Genève veya diğer İsviçre fabrikalarının iştirakiyle.

Her biri 9 400 K. vatlık 4 aded trifaze jeneratör, Cos.

ø - 8,8 50 per. türbinlerle doğrudan doğruya akupleman için ve yüksek ve alçak tevettür için her nevi transformatöler. Ve alâkadar dairenin vereceği tafsilât ve tarifata göre tam bir santral için lüzumlu bilecümle malzeme

VIII - Kibrit ve çakmak inhisarı

50. Üniversal freze tezgâhları Verkaufsgesellschaft für schweizer Werkzeugmaschinen S. A. Zürich
Keza
51. Çabuk torna revolver tezgâhı bis
51. Planya tezgâhı HHAm, Şerit testere B 4, afütöz MSA. 80 S. A. «Olma» Olten

IX - Ankara Belediyesi Elektrik ve Havagazı T. A. Ş.

52. Bir kazan Sulzer Frères S. A. Winterthur

X - İstanbul Belediyesi, Elektrik Tramvay ve Tünel İşletme Ü. n. n. Müdürlüğü

53. 40 aded yağ şalteri S. A. Brown, Boveri et Cie.
Baden
54. 85 cereyan keseci Keza
55. 176 aded amper transformatörü S. A. Brown Boveri et Cie. Baden
56. 229 aded amper transformatörü Keza
57. 200 aded reletermik Keza
58. 2 aded tecrübe âleti Keza

XI - Ticaret Ofisi

59. Un elek teli 3125 m. No. 1 - 11, Marka 20 ve 30 Seidengesefabrik A. G. Thal ve Zürich
60. İrmik elek teli 730 m. No. 18 - 90, Keza

XII - Sumerbank

61. 200 aded dokuma tezgâhı Ateliers de Construction Rüti, Rüti
62. 1 aded çözgü makinesi Keza

63. 1 aded haşıl makinesi	Keza
64. Bakırköy için yedek parçalar	Keza
65. 65 aded atkı masura makinesi	Ateliers de Construction Schweiter S. A. Horgen
66. 5 aded paket prese makinesi	Keza
67. Çile tezgâhı	Keza
68. Bobin makineleri 100 iğ ile beraber	Keza
69. Yüksek randımanlı bobin makineleri	Keza
70. Lâboratuvar âletleri	H. Baer et C.c. Zürich
71. 1 aded komple şamot fabrikası	Bühler Freres, Uzvil
72. 1 aded düğüm makinesi, komple	Fabrique d'appareils et de machines Uster, Uster
73. Düğüm makinesi için yedek parçalar	Keza
74. Bakırköy için yedek parçalar	Keza
75. 6 aded torna tezgâhı Mod. RMO 200×1000 mm.	Fabrique de Machines - Outils, Oerlikon, Bueserle et Cie. Zürich - Oerlikon
76. 3 aded torna tezgâhı Mod. DMO 200×1000 mm.	Keza
77. 2 aded torna tezgâhı Mod. DMO 200×1000 mm.	Keza
78. 1 aded torna tezgâhı Mod DMO 260×2000 mm.	Keza
79. 3 aded torna tezgâhı Mod. DMO 350×3000 mm.	Keza
80. 2 aded torna tezgâhı Mod. DMO 300×5000 mm.	Keza
81. Oerlikon sabit makap makinesi, 1 aded	Keza
82. 2 aded el takometresi tip AO - 10.000 t/m.	Hasler S. R. Berne
83. 3 aded el takometresi tip Bo - 1.000 t/m.	Keza
84. Kalibre makap tezgâhı 1 aded	H. Hauser S. A. Bienne
85. Fıtil kovaları	E. Holzscheiter, Meilan
86. Fıtil kovaları için masuralar	Rob. Hotzse Söhne S. A. Bubikon
87. 3 aded Üniversal freze tezgâhı tip GRC	Luchsinger et Cie. Zürich
88. 1 aded dişli tezgâhı SH 150 teferruatı ile beraber	Mang - Zahnräder S. A. Zürich
89. Suni yün imali için komple tesisat 1 aded	H. Hauser, Berne
90. İplik bobinleri	Keza
91. 1 aded kupol ocağı için yüksek tazyikli kompresör	H. Meidinger et Cie. Basel
92. Büküm makineleri	Parcofil Textil - Maschinenbau
93. Kum muayenesi için tesisat, 1 aded	S. A. des Acieries ci-devant Georges Fischer, Sshaffhausen
94. Ereğli için yedek parçalar	S. A. des ateliers de construction mécanique Escher Wyss, Zürich
95. 1 Diesel jeneratör grubu 500 KW.	Société A. Brown Dovveri et Cie. Baden
96. 1 aded transformatör 1000 KVA.	Keza
97. 10 aded yağ şalteri, tip 60K3, 640 mp. 150 MVA	Keza
98. 20 aded katıa tip AC6	Keza

99.	8 aded kombine interüptör, tip MR3, 15 500 V.	Keza
100.	14 aded kombine interüptör tip NSa, 4	Keza
101.	1 mütemadi cereyan motörü 30 KW, 0 V.	Keza
102.	1 hasıl makinesi için elektrik motörü	Keza
104.	20,832 iğlik 1 iplik fabrikası ve tenvirat ve kablo şebekesi için elektrik motörleri	Keza
105.	Bakırköy için yedek parçalar	Keza
106.	1 aded transformatör	Keza
107.	1 sülfür karbon imali tesisatı	S. A. Büss Basel
108.	1 aded 20, 832 iğlik iplik fabrikası	S. A. J.J. Rieter et Cie. Winterhur
109.	Bakırköy için ihtiyat parçalar	Keza
110.	2 aded devvar kompresör tip K70/40 teferruatı ile beraber	S. A. Suisse la Construction de Locomotives et de Machines, Winterhur.
111.	1 aded devvar sistemde emme tulumba tip GV 18	Keza
112.	2 aded santrifüj tulumba	Sulzer Frères. S. A. Winterthur
113.	1 aded 832 iğlik bir iplik fabrikası için klima tesisatı	Keza
114.	Ereğli için yedek parçalar	Keza
115.	2 aded seri planya tezgâhı «Original Scharer» tip SH 500	Verkaufsgesellschaft für Schweizer Werkzeugmaschinen S. A. Zürich
116.	Seri planya tezgâhı 5 aded «Original Scharer» tip SH 650	Verkaufsgesellschaft für Schweizer Werkzeugmaschinen S. A. Zürich
117.	İç ölçüler için kalibreler 1 takım Bl. 15 - 40	Keza
118.	İç ölçüler için kalibreler 1 takım B2. 40 - 100	Keza
119.	1 aded delik ve makas makinesi tip KU	Keza
120.	Revolver çubuk torna tezgâhı 1 aded «Original Scharer» tip SSR - 50, teferruatı ile beraber	Keza
121.	Revolver çubuk torna tezgâhı 1 aded «Original Scharer» tip SSR - 75 teferruatı ile beraber	Keza
122.	1 aded üniversal tezgâhı «Miniflx» 1400 × 330 mm.	Keza

*XIII - Türk Hükümeti tarafından tâyin ve tesbit olunacak malzeme.

Çümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	11. VII. 1944 ve 1/234
Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	12. VII. 1944 ve 4/596
Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları	:	Cilt Sayfa
	:	9 24
	:	11 146
	:	12 3,31:32,37,38,39:42